

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Komparativni pregled:

Omladinska politika – pravni okvir, sa fokusom na krovne organizacije mladih u pojedinim zemljama regiona i EU

Podgorica, decembar 2019. godine

Broj: 18/2019

Klas. br: 00-52-4/19-

Datum: decembar 2019. godine

Pripremio: Istraživački centar Skupštine Crne Gore

* *Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.*

** *Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

SADRŽAJ

UVOD	4
1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA.....	6
2. Komparativni pregled pravnog okvira za sprovođenje omladinskih politika sa fokusom na krovne organizacije mladih u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji	7
2.1. Uporedni pregled načina osnivanja krovne organizacije mladih, osnovne nadležnosti, strukture stalnih organa, članstvo i izvori finansiranja	7
2.1.1. Hrvatska	8
2.1.2. Slovenija	11
2.1.3. Srbija	13
3. Sažet pregled pravnog okvira za sprovođenje omladinskih politika i krovnih organizacija u Austriji, Bugarskoj, Estoniji i Litvaniji.....	19
3.1. Austrija	19
3.2. Bugarska	20
3.3. Estonija	22
3.4. Litvanija.....	23
Izvori informacija	25

UVOD

Mladi su društvena grupa čija je integracija u društvo uvijek obilježena specifičnim problemima na koje oni i društvo u različitim društveno-istorijskim periodima različito reaguju. Istovremeno, mladi su onaj segment stanovništva koji predstavlja neophodan resurs za opstanak i razvoj svakog društva. Proces integrisanja mlađih u društvo označava ih kao jednu od najdinamičnijih društvenih grupa, zbog čega su oni uvijek intrigantni predmet istraživanja. Kada se mlađima imanentna transformacija od djetinjstva do zrelosti postavi u kontekst značajnih društvenih promjena – poput globalizacije, ili pak tranzicije, transformacije i konsolidacije društvenog uređenja, ta istraživanja nijesu samo zanimljiva, već i društveno potrebna.¹

Omladinska politika podrazumijeva sve mjere i aktivnosti usmjerenе na poboljšanje položaja mlađih koje polaze od potreba mlađih, a koje sprovode različiti akteri omladinske politike, odnosno državni organi, ustanove i udruženja. Cilj omladinske politike jeste unapređenje životnih uslova mlađih osoba, kao i da omogući participaciju mlađih u svim aspektima političkog i socijalnog života. Omladinska politika odnosi se na socijalna, kulturna, politička, obrazovna i sva ostala pitanja od značaja za mlađe osobe.²

Zemlje usvajaju politike za mlađe koje predstavljaju osnovni put rješavanja problema mlađih u zemlji, podizanja kvaliteta njihovog života te društveno osnaživanje u cilju ostvarivanja dobrobiti mlađih, promociju i zaštitu njihovih interesa. Donose pravne i strateške akte za ostvarivanje omladinske politike, organizuju rad raznih institucija i organizacija na državnom, lokalnom ili, pak, pokrajinskom nivou.

U Crnoj Gori, najvažniji i najdirektniji pravni okvir koji uređuje oblasti od važnosti za mlađe predstavlja Zakon o mlađima i nacionalna Strategija za mlađe, kao i lokalne omladinske politike. Skupština Crne Gore usvojila je 28. juna **2016. godine prvi Zakon o mlađima**³. Nakon skoro dvije godine implementacije Zakona, kao što je navedeno u Obrazloženju Predloga zakona o mlađima, utvrđeni su određeni nedostaci u važećim zakonskim odredbama kojima se regulišu pojedine oblasti omladinske politike pa se nametnula potreba za donošenjem **novog Zakona o mlađima⁴ 2019. godine**. Osnovni razlog za donošenje novog Zakona o mlađima, kao što je navedeno u Obrazloženju, uslovjen je i potrebom njegovog usaglašavanja sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama. Zakonom se stvaraju uslovi za jačanje institucionalnog okvira za planiranje i sprovođenje omladinske politike, sa fokusom na osnaživanje omladinskih servisa u kojima se sprovode omladinske aktivnosti i obavlja omladinski rad. Dodatno, prepoznata je i potreba da se preciziraju uslovi i način konstituisanja savjeta za mlađe, kao i ostvarivanje omladinske politike od strane nevladinih organizacija sa fokusom na njihovo udruživanje u saveze kao i učešće u radu državnih i lokalnih savjeta.

Prethodnim Zakonom o mlađima bilo je propisano osnivanje Savjeta za mlađe kao tijela za podsticanje i unapređenje razvoja omladinske politike, praćenje i evaluaciju njenog sprovođenja, kao i unapređenje položaja mlađih. Zakonom o mlađima iz 2016. godine je propisano da u sastavu Savjeta predstavnika ima, između ostalih i centralni savez,

¹ Ilišin, V. i Radin, F, *Mladi: problem ili resurs*, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 2007.

² Rečnik omladinske politike, Novi Sad, 2015, <http://www.napor.net/sajt/images/Dokumenta/recnik-omladinske-politike-2015.pdf> (18.12.2019.)

³ Zakon o mlađima, „Službeni list Crne Gore“, br. 042/16 i 013/18

⁴ Zakon o mlađima, „Službeni list Crne Gore“, br. 025/19

međutim do formiranja centralnog saveza od dana stupanja na snagu Zakona nikada nije došlo jer odredbe koje su se odnosile na uspostavljanje saveza nijesu bile primjenjive u praksi. Iz ovog razloga, nikada nije formiran Savjet za mlade, pa sproveđenje zakona i omladinske politike, nikada nije bilo moguće u punom kapacitetu.⁵

Politika učešća svih relevantnih aktera u predstavljanju ukupnih interesa mladih kako prema državnim institucijama tako i na međunarodnom nivou od velike je važnosti. Jedan od glavnih aktera predstavljaju **savjeti za mlade** ili **omladinci savjeti** koji, svojim specifičnim karakteristikama članstva, predstavljaju najviše nezavisno predstavničko tijelo mladih u jednoj zemlji, tzv. krovne organizacije mladih.

Evropski omladinski forum⁶ (*eng. European Youth Forum*), kao međunarodna nevladina organizacija neprofitnog karaktera koja predstavlja savez nacionalnih krovnih organizacija mladih i međunarodnih nevladinih omladinskih organizacija iz čitave Evrope, definiše **krovne organizacije mladih** kao nacionalna koordinaciona tijela omladinskih nevladinih organizacija evropskih zemalja koja predstavljaju glavninu demokratskih omladinskih organizacija i pokreta na nacionalnom nivou u svojoj zemlji.

Krovnu organizaciju ima većina evropskih zemalja kao i mnoge druge zemlje svijeta i funkcionišu pod različitim nazivima, a najčešće pod nazivom *Omladinski savjet*. Njih osnivaju odnosno u njih se udružuju omladinske organizacije (organizacije koje čine mladi, koje rade sa mladima, za mlade i u interesu mladih) radi postizanja zajedničkih opštih ciljeva (koje samostalnim delovanjem ne bi mogli postići), u koje se najčešće ubrajaju:

- jačanje pregovaračke pozicije mladih prema državi i njenim politikama za mlade,
- jačanje mehanizma za učešće mladih u donošenju odluka,
- jačanje mehanizma za predstavljanje opštih socio-ekonomskih, obrazovnih, kulturnih i drugih interesa mladih,
- porast informisanosti mladih i omladinskih organizacija – veća i obuhvatnija mobilnost informacija,
- obezbeđivanje osnove za učešće mladih u međunarodnim forumima.⁷

U ovom radu analizirani su različiti evropski modeli uređenja omladinskih politika sa fokusom na krovne organizacije mladih u nekoliko zemalja regionala i EU. Predstavljen je detaljan pregled modela uređenja omladinskih politika te krovnih organizacija mladih u zemljama regionala koje imaju kratku tradiciju postojanja ove vrste organizacije - **Hrvatska, Slovenija i Srbija**. Analizom su obuhvaćeni osnovni akti na osnovu kojih se uređuje način osnivanja i pravni status krovnih organizacija koje se bave pitanjima mladih u ove tri zemlje, njihove nadležnosti, struktura u pogledu formiranja stalnih organa, njihov sastav i nadležnosti, vrste članstva te izvori finansiranja. U drugom dijelu rada predstavljen je kratak pregled 42 krovne organizacije mladih u Evropi, kao i sažet pregled pravnog okvira omladinskih politika te krovnih organizacija u **Austriji, Bugarskoj, Estoniji i Litvaniji**. Informacije korišćene za izradu rada obuhvataju zakone koji regulišu omladinsku politiku te krovne organizacije mladih, statuti, nacionalne strategije, internet stranice relevantnih institucija odnosno organizacija, kao i drugi relevantni i kredibilni izvori informacija.

⁵ Obrazloženje Predloga zakona o mladima <http://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/630/1922-11569-26-1-19-1.pdf> (12.12.2019)

⁶ Internet stranice Evropskog omladinskog foruma, <https://www.youthforum.org/> (19.12.2019)

⁷ Stojanović, M, *Osnivanje krovne organizacije mladih Srbije 2010*, Građanske inicijative, Beograd <https://www.gradjanske.org/wp-content/uploads/2014/11/048-Osnivanje-KOMS-2010.pdf> (19.12.2019)

1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

U svim analiziranim zemljama **osnovni normativni akti** koji uređuju pitanja koja se tiču omladinske politike predstavljaju **posebni zakoni o mladima** odnosno **omladinskim savjetima** ili, pak, opšti propisi poput **zakona o udruženjima, nacionalne strategije** za mlade i sl. Važnost akta, poput Nacionalne strategije za mlade koja se donosi u svim analiziranim zemljama, u nekim zemljama može se uočiti činjenicom da se akt kao takav donosi u državnom parlamentu što je slučaj u Sloveniji i Bugarskoj. S druge strane, važnost samog uređenja krovne organizacije mladih koja, na primjer, ima ulogu direktnog obraćanja državnom Parlamentu, i isti status kao i ostale legalne predstavničke grupe, poput sindikata zaposlenih, naročito je prepoznata u Austriji, ali je uočena i u Sloveniji koja ima poseban zakon koji uređuje nazavisnu krovnu instituciju mladih – Zakon o omladinskim savjetima.

Da su obuhvaćeni razni subjekti u kreiranju omladinskih politika pokazuju i **različiti modeli u pogledu sastava nacionalnih savjeta za mlade**, koje zemlje formiraju kao **najviše vladino savjetodavno tijelo za mlade**. Tako u Srbiji najmanje 1/3 članova odnosno u Hrvatskoj $\frac{1}{4}$ članova nacionalnog savjeta za mlade čine predstavnici iz reda saveza i udruženja mladih, dok je u slovenačkom vladinom savjetu zastavljen jednak broj predstavnika Vlade i organizacija omladinskog sektora. Izuzetak je Hrvatska u pogledu predsjedavanja, gdje se predsjednik vladinog savjeta bira iz redova predstavnika omladinskih udruženja.

Kada je u pitanju **osnivanje i uređenje krovne organizacije mladih**, mogu se prepoznati **dva osnovna modela: nevladina organizacija** osnovana u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i pravni položaj udruženja, i **organizacija osnovana posebnim zakonom**. Tako je u Hrvatskoj i Srbiji, krovna organizacija mladih osnovana kao nevladino, nezavisno i neprofitno udružanje u skladu sa propisima koji regulišu tu oblast, poput zakona o udruženjima, dok je krovna organizacija mladih u Sloveniji organizovana kao nezavisna, neprofitna i nevladina organizacija, čiji su način osnivanja i osnovni elementi uređenja propisani posebnim zakonom – Zakonom o omladinskim savjetima.

Ne postoji jedinstven model po pitanju definisanja strukture odnosno **glavnih organa krovnih organizacija**, međutim, u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji zajedničko je postojanje upravnog odnosno izvršnog organa i skupštine koja je prepoznata kao najviše tijelo krovne organizacije mladih u sve tri zemlje. Pored skupštine i upravno-izvršnog organa, u Sloveniji i Srbiji postoji i nadzorni organ. Najsloženiju strukturu ima slovenačka krovna organizacija mladih koja, pored osnovnih organa ima i generalnog sekretara, predsjednika, potpredsjednika kao tijela sa posebno definisanim nadležnostima. U posebnom odjeljku ovog rada navedene su nadležnosti osnovnih organa.

Kada je u pitanju **kategorija članstva**, razlikuje se punopravno članstvo i pridruženo članstvo odnosno kandidati što je slučaj u Hrvatskoj. Punopravni članovi uživaju sva prava i obaveze, uključujući pravo glasa, pravo da biraju i budu birani, dok pridruženi članovi odnosno kandidati nemaju pravo glasa niti pravo da biraju i budu birani odnosno imaju djelimična prava na skupštini.

U pogledu **izvora finansiranja**, sve tri krovne organizacije obezbjeđuju finansijska sredstva iz članarina, donacija, sponzorstava i prihoda od sopstvenih aktivnosti, dok je finansiranje iz državnog budžeta prepoznato u Sloveniji, što je definisano i Zakonom o omladinskom savjetu.

2. Komparativni pregled pravnog okvira za sprovođenje omladinskih politika sa fokusom na krovne organizacije mladih u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji

2.1. Uporedni pregled načina osnivanja krovne organizacije mladih, osnovne nadležnosti, strukture stalnih organa, članstvo i izvori finansiranja

	Pravni okvir	Krovna organizacija	Organi	Članstvo	Izvori finansiranja
HRVATSKA	Zakon o udruženjima	Mreža mladih Hrvatske (MMH) predstavlja savez 60 nevladinih udruženja mladih i za mlađe koji u Hrvatskoj djeluje kao nacionalna krovna organizacija mladih.	<ul style="list-style-type: none"> - Skupština (sastaje se najmanje jedanput godišnje) - Upravni odbor (pet članova, najviše 30 god. starosti) - Generalni sekretar (mandat četiri godine, sa mogućnošću reizbora) - Predsjednik - Potpredsjednik 	Punopravno Kandidati: bez prava glasanja na Skupštini	Članarine, dobrovoljni prilozi, donacija i sponsorstava, ostali prihodi
SLOVENIJA	Zakon o omladinskim savjetima	Omladinski savjet Slovenije (MSS) je nazavisna, neprofitna i nevladina organizacija koja predstavlja krovnu organizaciju koja povezuje sve nacionalne omladinske organizacije bez obzira na njihove različite interese, ideološke ili političke orientacije.	<ul style="list-style-type: none"> - Skupština (sastaje se najmanje dva puta godišnje) - Nadzorni odbor (tri člana, najviše 30 god. starosti) - Kolegijum – izvršno tijelo (osam članova, najviše 30 god. starosti) - Generalni sekretar (mandat ne može biti duži od dvije godine) - Predsjednik - Potpredsjednik 	Punopravno Pridruženo: sa djelimičnim pravima na Skupštini	Državni budžet, članarine, imovinska prava, pokloni, donacije, sopstvene aktivnosti, drugi izvori
SRBIJA	Zakon o mladima Zakon o udruženjima	Krovna organizacija mladih Srbije (KOMS) predstavlja savez 108 udruženja mladih i udruženja za mlađe, koji predstavlja najviše nezavisno predstavničko tijelo mladih Srbije.	<ul style="list-style-type: none"> - Skupština (sastav: delegirani predstavnici svih organizacija članica, lice sa najmanje 15, a najviše 30 navršenih godina života, sastaje se jednom godišnje) - Upravni odbor (sedam članova, najmanje tri člana predstavnici manje zastupljenog pola; mandat dvije godine, sa mogućnošću reizbora, sastajanje najmanje četiri puta godišnje) - Nadzorni odbor (tri člana, mandat dvije godine, sastaje se najmanje dva puta godišnje) - Generalni sekretar (mandat tri godine, sa mogućnošću reizbora, najviše 35 god. starosti) 	Punopravno Pridruženo	Članarine, dobrovoljni prilozi, donacije i pokloni, finansijske subvencije

2.1.1. Hrvatska

U Hrvatskoj, mladi su osobe starosti između **15 i 30 godina**, a njihovo socijalno osnaživanje i zaštita jedan je od osnovnih ustavnih principa koji se sprovodi primjenom različitih propisa, nacionalnih dokumenata, kontinuiranim radom savjetodavnih tijela Vlade Hrvatske, pružajući finansijsku podršku organizacijama civilnog društva orijentisanim na mlade i međunarodnu saradnju.

Jedan od glavnih strateških dokumenata je **Nacionalni program za mlade za period od 2014. do 2017. godine**. Hrvatska je trenutno **u procesu donošenja četvrtog nacionalnog programa za naredni sedmogodišnji period**. Cilj Nacionalnog programa je unapređenje aktivnosti organa državne uprave i javnih ustanova koje, svojim nadležnostima, doprinose zadovoljavanju potreba mladih i podizanju kvaliteta njihovog života sa svrhom njihove optimalne društvene integracije. U svrhu izrade Nacionalnog programa, Ministarstvo socijalne politike i mladih osnovalo je Radnu grupu od ukupno 40 članova koju su činili predstavnici organa državne uprave, naučnika i/ili stručnih institucija, kao i udruženja mladih i za mlade.⁸

Zakon o savjetima mladih⁹ u Hrvatskoj uređuje osnivanje savjeta mladih, njihove nadležnosti, postupak izbora članova i zamjenika članova savjeta mladih, kao i druga pitanja od značaja za rad savjeta. Cilj ovog zakona je da reguliše učešće mladih u odlučivanju o upravljanju javnim poslovima od interesa i značaja za mlade, aktivno uključivanje mladih u javni život, kao i informisanje i savjetovanje mladih u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. **Savjeti mladih osnivaju se kao savjetodavna tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave** koja promovišu i zagovaraju prava, potrebe i interes mladih na lokalnom i regionalnom nivou.¹⁰

Odluka Vlade o osnivanju **Savjeta za mlade** aktivirala je rad Savjeta koje je **međuvladino savjetodavno tijelo** Vlade Hrvatske sa zadatkom da učestvuje u razvoju omladinske politike. Sastoji se od predstavnika nadležnih organa državne uprave, predstavnika jedinica lokalne i regionalne samouprave, naučnih i obrazovnih ustanova i predstavnika omladinskih udruženja i omladinskih organizacija. Savjet za mlade nadgleda rad ministarstava i drugih organa državne uprave u sprovođenju, praćenju i evaluaciji omladinskih politika u okviru svojih nadležnosti, nadgledanju razvoja omladinskih udruženja i mladih, davanju preporuka za razvoj omladinske politike na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i Evropskom nivou i reaguje na pojave u društvu značajne za mlade. **Jednu četvrtinu članova u Savjetu čine predstavnici omladinskih udruženja**, dok se **predsjednik Savjeta (osoba ispod 30 godina starosti)** bira iz redova **predstavnika omladinskih udruženja u Savjetu**, na njihov prijedlog.¹¹

Pored Vladinog Savjeta za mlade, kao jedan od glavnih subjekata u predstavljanju ukupnih interesa mladih kako prema državnim institucijama tako i na međunarodnom nivou

⁸ Nacionalni program za mlade <http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/nacionalniprogramzamlade.doc> (18.12.2019)

⁹ Zakon o savjetima mladih <https://www.zakon.hr/z/716/Zakon-o-savjetima-mladih> (18.12.2019)

¹⁰ Član 1 Zakona o savjetima mladih

¹¹ Odluka o osnivanju savjeta za mlade <http://www.propisi.hr/print.php?id=7762> (18.12.2019)

predstavlja **savez nevladinih udruženja**, kao nezavisna, nevladina i neprofitna organizacija civilnog društva, tj. nacionalna krovna organizacija mladih u Hrvatskoj – Mreža mladih Hrvatske.

U pogledu pravnog okvira, **Zakon o udruženjima**¹² uređuje osnivanje, pravni položaj, djelatnost, registraciju, finansiranje, imovinu, odgovornost, promjenu statusa i nadzor, prestanak postojanja udruženja sa svojstvom pravnog lica, kao i upis i prestanak djelovanja stranih udruženja u Republici Hrvatskoj. Zakon o udruženjima ne definiše udruženja na osnovu predmeta. U kontekstu omladinske politike, a prema Nacionalnom programu za mlade, **omladinsko udruženje se smatra pravnim licem registrovanim na osnovu Zakona o udruženjima.**

MREŽA MLADIH HRVATSKE (MMH)

MMH je **savez 60 nevladinih udruženja mladih i za mlade** koji u Republici Hrvatskoj djeluje kao nacionalna krovna organizacija mladih i članica je Evropskog foruma mladih. Mreža mladih Hrvatske, kao nevladina i neprofitna organizacija civilnog društva, te kao heterogena platforma programski povezuje razne organizacije (zagovaračke, kulturne, ekološke, manjinske i sl) koje imaju zajednički interes da razvijaju politike za mlade, kako na nacionalnom tako i na regionalnom/lokalm nivou. Mreža mladih Hrvatske osnažuje mlade za aktivno i odgovorno učešće u društvu, doprinosi razvoju kvalitetnih politika za mlade i civilnog društva. U svom radu zastupa članice i teži da djeluje u interesu svih mladih putem umrežavanja, zagovaranja, informisanja, neformalnog obrazovanja i istraživanja, zalažući se za saradnju sa organima javne vlasti, vaspitno obrazovnim i naučnim institucijama, akterima civilnog društva i medijima.

Izvor: Internet stranice Mreže mladih Hrvatske, <https://www.mmh.hr/hr>

Nadležnosti Mreže mladih Hrvatske obuhvataju:

- razmjenu informacija i iskustava;
- programsko povezivanje;
- kreiranje i sprovođenje zajedničkih programa, kampanja i javnih inicijativa;
- javno zagovaranje interesa i potreba mladih;
- partnersku saradnju s državnom i lokalnom upravom i samoupravom;
- osnaživanje mladih putem programa neformalnog obrazovanja (seminara i radionica);
- izdavanje publikacija;
- izgradnju kapaciteta inicijativa i organizacija mladih;
- organizaciju javnih rasprava, tribina i manifestacija;
- međunarodnu saradnju i razmjene mladih;
- druge djelatnosti koje obavlja u skladu sa Zakonom.¹³

Glavni organi i njihove nadležnosti

¹² Zakon o udruženjima <https://www.zakon.hr/z/64/Zakon-o-udrugama> (18.12.2019)

¹³ Statut Mreže mladih Hrvatske, usvojen u maju 2017. godine na osnovu Zakona o udruženjima, član 7, <https://www.mmh.hr/hr> (19.12.2019)

Skupština je najviše tijelo Mreže mladih Hrvatske, a čine je predstavnici punopravnih organizacija članica, dok se zasijedanja Skupštine održavaju najmanje jednom godišnje. Upravni odbor Mreže je volontersko tijelo koje između zasijedanja Skupštine upravlja poslovima i aktivnostima Mreže. Upravni odbor ima pet članova, a čine ga izabrani predstavnici punopravnih organizacija članica. Generalni sekretar je zadužen za cjelokupnu koordinaciju aktivnosti Mreže. Bira ga Upravni odbor na period od četiri godine.¹⁴

Skupština donosi sljedeće odluke:

- usvaja Statut Mreže te njegove izmjene i dopune;
- usvaja strateške planove Mreže;
- usvaja godišnje finansijske izvještaje i izvještaje o radu, donosi finansijski plan i plan rada Mreže te s njima povezane opšte akte;
- utvrđuje smjernice za saradnju s drugim organizacijama i tijelima državne i lokalne uprave i samouprave;
- bira i razrješava predsjednika Mreže, potpredsjednika i članove Upravnog odbora;
- po potrebi, bira i razrješava osobe koje su uz predsjednika, potpredsjednika i generalnog sekretara ovlašćene za zastupanje Mreže;
- odlučuje o visini članarine za punopravne i kandidatske članice;
- odlučuje o prestanku rada Mreže i raspodjeli preostale imovine u slučaju prestanka rada;
- raspravlja pitanja od strateškoga značenja za društveni položaj mladih;
- odlučuje o primanju u članstvo te brisanju iz evidencije članica Mreže;
- odlučuje o udruživanju u saveze udruženja;
- odlučuje o statusnim promjenama, odnosno pripajanju, spajanju i podjeli udruženja;
- obavlja i druge poslove određene Statutom i Zakonom o udruženjima.¹⁵

Upravni odbor ima sljedeća prava i obaveze:

- vodi aktivnosti Mreže između dviju sjednica Skupštine;
- sprovodi odluke i zaključke Skupštine;
- donosi odluku o sazivanju sjednice Skupštine;
- predlaže izmjene i dopune Statuta;
- po potrebi imenuje i razrješava osobe koje su uz predsjednika, potpredsjednika i Generalnog sekretara ovlašćene za zastupanje Mreže;
- donosi završni račun Mreže;
- odlučuje o zapošljavanju;
- razrađuje te Skupštini predlaže program rada;
- odobrava poslovne aranžmane Mreže koji nijesu obuhvaćeni tekućim finansijskim planom;
- donosi sve pravilnike, izvještaje, planove i akte, izuzev onih čije je donošenje izričita zakonska ili statutarna nadležnost drugog tijela Mreže;
- osniva i razrješava stručna tijela;
- odobrava javna saopštenja koja se odnose isključivo na rad Mreže i ne miješa se u slobodu javnog istupanja pojedinih udruženja, ako se to ne kosi sa Statutom Mreže;
- odlučuje o promjeni službene adresi organizacije.¹⁶

¹⁴ Internet stranice MMH, <https://www.mmh.hr/hr> (19.12.2019)

¹⁵ Član 25 Statuta Mreže mladih Hrvatske (19.12.2019)

¹⁶ Član 30, *Ibid.*

Generalni sekretar:

- koordinira ukupne aktivnosti Mreže;
- vodi evidenciju članica Mreže;
- organizuje sjednice Skupštine;
- vodi uredno finansijsko poslovanje i podnosi Skupštini finansijske izvještaje;
- brine o administrativno-tehničkim poslovima te imovini i materijalnim sredstvima Mreže;
- odlučuje o projektima organizacije;
- odlučuje o honorarnim i volonterskim angažmanima;
- odlučuje i o ostalim pitanjima određenima Statutom, Zakonom o udruženjima, odlukama Skupštine i Upravnog odbora Mreže te internim pravilnicima i aktima;
- obavlja sve druge poslove neophodne za nesmetan rad organizacije te propisan Statutom ili drugim aktima Mreže.

Hrvatska je zauzela četvrto mjesto među svim državama članicama prema uključivanju mladih u proces konsultacija, kako je predstavljeno na Evropskoj konferenciji za mlade u Sofiji 2018. Učestvovali su u donošenju održive strategije EU za mlade koja predstavlja nastavak efektivnog obnovljenog evropskog okvira za mlade.

Izvor: European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD)

2.1.2. Slovenija

Dva krovna pravna akta koja regulišu pitanja mladih (**mladi su lica od navršenih 15 godina do navršenih 29 godina života**) te uređuju rad omladinskih organizacija u Sloveniji su: **Zakon o javnom interesu u omladinskom sektoru**¹⁷, kojim se precizinije definiše omladinski rad, te javni interes u oblasti omladinske politike i način na koji se takav interes ostvaruje u omladinskom sektoru; i **Zakon o omladinskim savjetima**¹⁸, koji uređuje položaj, funkcionisanje, aktivnosti te način finansiranja Omladinskog savjeta Republike Slovenije i omladinskih savjeta u lokalnoj zajednici. **Omladinski savjet Slovenije** je subjekat javnog prava, **osnovan u skladu sa Zakonom o omladinskim savjetima**, dok je registracija Omladinskog savjeta Slovenije i omladinskih savjeta lokalnih zajednica odgovornost organa nadležnog za registraciju udruženja u skladu sa zakonom kojim se uređuju udruženja.

Pored ova dva krovna pravna akta, Parlament Slovenije donosi **Nacionalni program za mlade**, na prijedlog Vlade na **period od devet godina**. Prijedlog Nacionalnog programa za mlade priprema nadležno Ministarstvo u saradnji sa organizacijama u omladinskom sektoru. **Vlada svake tri godine podnosi državnom Parlamentu djelimični izveštaj o sprovodenju Nacionalnog programa za mlade** sa ocijenjenim rezultatima, a po isteku roka važenja Nacionalnog programa za mlade, i završni izveštaj.

¹⁷ Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju, (Uradni list RS, št. 42/10 in 21/18 – ZNorg), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAK05834> (16.12.2019)

¹⁸ Zakon o mladinskih svetih (Uradni list RS, št. 70/00 in 42/10), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAK02614> (16.12.2019)

Zakon o javnom interesu u omladinskom sektoru propisuje da Vlada imenuje **Savjet za mlade Vlade Republike Slovenije** kao **savjetodavno tijelo** koje pomaže pri odlučivanju o pitanjima koja se tiču mlađih i omladinskog sektora, te učestvuje u kreiranju i sprovođenju omladinske politike. Ovo vladino tijelo **sastoji se od jednakog broja predstavnika Vlade i organizacija u omladinskom sektoru**. Savjetom predsjedava premijer ili ga imenuje Vlada iz redova ministara.¹⁹

Zakon o omladinskim savjetima, koji je prvi put usvojen 2000. a izmijenjen u junu 2010, definiše **Omladinski savjet** kao **dobrovoljno udruženje nacionalnih omladinskih organizacija** koje imaju status organizacija od javnog interesa u omladinskom sektoru a u skladu sa zakonom kojim se uređuje javni interes u omladinskom sektoru. **Omladinski savjeti u lokalnim zajednicama**, s druge strane objedinjuju omladinske organizacije, i to sa 90% članova mlađih od 29 godina starosti i 70% članova rukovodstva uzrasta od 15 do 29 godina.

Udruživanje u Omladinski savjet Slovenije i omladinske savjete u lokalnim zajednicama temelji se na principima slobodnog udruživanja, jednakosti i međusobnog poštovanja autonomije svake omladinske organizacije. Omladinski savjet Slovenije i omladinski savjeti u lokalnim zajednicama zastupaju interes omladinskih organizacija čiji su članovi. U svom radu Omladinski savjet Slovenije takođe sarađuje sa omladinskim savjetima lokalnih zajednica i drugim organizacijama u omladinskom sektoru koji nijesu njihovi članovi, kao i drugim entitetima u skladu sa internim i drugim poslovnim aktima.

OMLADINSKI SAVJET SLOVENIJE (MSS)

Omladinski savjet Slovenije (*Mladinski svet Slovenije – MSS*) **predstavlja krovnu organizaciju** koja povezuje sve nacionalne omladinske organizacije bez obzira na njihove različite interese, ideološke ili političke orientacije. Kao nezavisna, neprofitna i nevladina organizacija predstavlja mišljenje slovenačke omladine na nacionalnom i međunarodnom nivou. MSS je, takođe, nacionalni prestavnik mlađih na evropskom nivou i član Evropskog foruma za mlade, od svog osnivanja 1996.

Izvor: internet stranice Omladinskog savjeta Slovenije, <http://mss.si/>

Statutom Savjeta za mlade Slovenije²⁰ definisane su **nadležnosti Omladinskog savjeta** koje obuhvataju:

- omogućavanje učešća mlađih u donošenju zakonskih i drugih propisa koji utiču na život i rad mlađih;
- obezbjeđivanje uslova za rad i razvoj oblika interesovanja za mlade;
- zagovaranje mlađih i omladinskih organizacija u skladu sa prioritetima koje je MSS odredio u saradnji sa organizacijama članicama;
- obavljanje ili učestvovanje u sprovođenju omladinskog rada i drugim aktivnostima u oblastima omladinskog sektora u skladu sa zakonom kojim se uređuje javni interes u omladinskom sektoru;

¹⁹ Član 8 Zakona o javnom interesu v mlađinskem sektorju

²⁰ Statut Mladinskega sveta Slovenije, koji je usvojen u oktobru 2018, član 8 http://mss.si/wp/wp-content/uploads/2019/09/MSS-075-18_statut_MSS.pdf (16.12.2019)

- promovisanje razvoja omladinskih organizacija kao instrumenta mladih u društvu i aktivnog učešća mladih u javnom životu;
- promovisanje razvoja dobrovoljnog organizovanja mladih i jačanje aktivnosti omladinskih organizacija, bez obzira na njihove različite interese, stavove ili političke orientacije;
- koordiniranje i podržavanje funkcionisanja savjeta mladih lokalnih zajednica;
- saradnju sa organizacijama u omladinskom sektoru i drugim relevantnim nevladinim organizacijama;
- zastupanje i predstavljanje mladih i omladinskih organizacija u zemlji i inostranstvu.

Glavni organi i njihove nadležnosti

Skupština:

- usvaja Statut i izmjene i dopune i donosi Pravilnik o radu;
- usvaja smjernice o radu, godišnji plan rada i izveštaj o radu;
- usvaja finansijski plan i završni račun;
- odlučuje o članarini;
- odlučuje o učlanjenju MSS-a u druge organizacije u zemlji i inostranstvu;
- odlučuje o prijemu u članstvo i isključenju iz članstva;
- bira i, po potrebi, razrješava članove Kolegijuma i Nadzornog odbora;
- nadgleda rad MSS Kolegijuma;
- obavlja i druge nadležnosti u skladu sa aktima i godišnjim planom rada MSS-a.²¹

Nadzorni odbor

- prati i vrši nadzor nad finansijskim i materijalnim poslovanjem MSS-a;
- prati sprovođenje programa rada MSS-a i rada organa MSS-a u skladu sa Statutom i drugim aktima MSS-a;
- daje svoje mišljenje o tumačenju Statuta i drugih akata MSS-a.²²

Kolegijum

- priprema prijedlog dnevnog reda za Skupštinu;
- priprema godišnji plan rada i izvještaje o radu MSS;
- priprema finansijski plan i završni račun;
- koordinira rad radnih tijela;
- priprema i sprovodi aktivnost u skladu sa smjernicama rada, godišnjim planom rada i odlukama Skupštine;
- vodi računa o trenutnom materijalnom i finansijskom stanju MSS-a;
- imenuje i razrješava generalnog sekretara na prijedlog predsjednika MSS-a;
- imenuje i razrješava predstavnika MSS-a u tijelima koja nijesu članice;
- formira komisije i radna tijela.²³

Generalni sekretar:

- obavlja administrativne i druge poslove utvrđene u aktima MSS-a;
- organizuje statutarne aktivnosti;
- nadgleda svakodnevno poslovanje MSS-a;

²¹ Član 19 Statuta, *ibid*.

²² Član 33 Statuta, *ibid*.

²³ Član 26 Statuta, *ibid*.

- Koordinira rad zaposlenih u MSS-u;
- koordinira rad članova i Kolegijuma;
- obezbjeđuje ispunjavanje ugovornih obaveza MSS-a;
- obezbjeđuje koordinaciju između tijela i organizacija MSS-a.²⁴

2.1.3. Srbija

Značajno mjesto u oblasti omladinske politike u Srbiji zauzima **Zakon o mladima**²⁵ koji je Narodna skupština usvojila 5. jula 2011. godine. Zakonom se uređuju mjere i aktivnosti koje preduzimaju Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, a koje imaju za cilj unapređenje društvenog položaja mladih (**mladi su lica od navršenih 15 godina do navršenih 30 godina života**) i stvaranje uslova za ostvarivanje potreba i interesa mladih u svim oblastima koje su od interesa za mlade. Cilj zakona je stvaranje uslova za podršku mladima u organizovanju, društvenom djelovanju, razvoju i ostvarivanju potencijala na ličnu i društvenu dobrobit.²⁶ Načela Zakona o mladima su:

- Načelo podrške mladima;
- Načelo jednakosti i zabrane diskriminacije;
- Načelo jednakih šansi;
- Načelo jačanja svijesti o značaju mladih i njihovoј društvenoj ulozi;
- Načelo aktivnog učešća mladih;
- Načelo odgovornosti i solidarnosti mladih.

Pored ovog zakona, osnove omladinske politike u Srbiji čine i **Nacionalna strategija za mlade, Pokrajinski akcioni plan za mlade i lokalni akcioni planovi**. Kako bi se obezbijedilo učešće mladih u donošenju odluka formirani su: nacionalni savjet za mlade, pokrajinski savjet za mlade i lokalni savjeti za mlade.

Prvu **Nacionalnu strategiju za mlade** Vlada je usvojila 9. maja 2008. godine. Nakon isteka prve Nacionalne strategije i analize dobijenih rezultata realizacije usvojena je nova Nacionalna strategija za mlade za period od 2015. do 2025. godine. Strategija, koju na prijedlog nadležnog Ministarstva **donosi Vlada**, utvrđuje osnovne principe djelovanja, pravce djelovanja i očekivane rezultate djelovanja svih subjekata omladinske politike ka unapređenju društvenog položaja mladih i stvaranju uslova za ostvarivanje prava i interesa mladih u svim oblastima. Nacionalna strategija za mlade se zasniva na strateškom opredeljenju države da radi sa mladima i za mlade, i polazeći od cilja postavljenog u Zakonu o mladima, teži obezbjeđivanju uslova koji će omogućiti mladima da u potpunosti dostignu svoje potencijale, aktivno učestvuju u društvu, doprinoseći ne samo sopstvenom razvoju, već i razvoju društva. Strategija definiše devet strateških ciljeva kao željenih, promijenjenih stanja kada su u pitanju mlađi u oblastima od interesa za mlade.²⁷ **Strategija se donosi na period od deset godina**, a u njenoj pripremi i realizaciji, kao što je definisano Zakonom o mladima, učestvuju mlađi, nadležno

²⁴ Član 32 Statuta, *ibid.*

²⁵ Zakon o mladima („Sl. glasnik RS“, br. 50/2011)

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_mladima.html (19.12.2019)

²⁶ Član 1 Zakona o mladima

²⁷ Nacionalna strategija za mlade za period od 2015. do 2025. godine <https://www.mos.gov.rs/wp-content/uploads/download-manager-files/Nacionalna%20strategija%20za%20mlade%20-%20SR.pdf> (19.12.2019)

Ministarstvo, ministarstva nadležna za posebne oblasti u omladinskom sektoru i svi drugi subjekti omladinske politike.²⁸

U Srbiji, **Nacionalni Savjet za mlade** je savjetodavno tijelo koje podstiče i usklađuje aktivnosti u vezi sa razvojem, ostvarivanjem i sprovođenjem omladinske politike i predlaže mjere za njeno unapređivanje. Savjet za mlade **čine predstavnici organa državne uprave** u čijem su delokrugu oblasti od interesa za mlade, **pokrajinskog organa** uprave nadležnog za pitanja mlađih, udruženja i saveza, kancelarija za mlade, zajednički predstavnik nacionalnih savjeta nacionalnih manjina i ugledni stručnjaci. **Najmanje jednu trećinu članova Savjeta za mlade čine predstavnici mlađih iz reda udruženja i saveza.**²⁹ Radi usklađivanja aktivnosti u vezi sa ostvarivanjem omladinske politike na teritoriji autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, nadležni organ autonomne pokrajine i nadležni organ jedinice lokalne samouprave može osnovati pokrajinski, gradski i opštinski savjet za mlade.³⁰

Status **krovnog saveza**³¹ stiče onaj savez u koji se udruži najmanje 60 registrovanih udruženja mlađih i udružanja za mlađe, osnovani u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i pravni položaj udruženja. Udruženja moraju imati sjedište na teritoriji najmanje dvije trećine upravnih okruga u Srbiji i najmanje dvije godine sprovoditi omladinske aktivnosti u više jedinica lokalne samouprave, te okupljati najmanje 2000 individualnih, jednom upisanih, članova od kojih je najmanje dvije trećine mlađih. Krovni savez **predstavlja i zastupa interes svojih članova, predlaže kandidate za Savjet za mlade i učestvuje u procesu izrade i sprovođenja Strategije i drugih dokumenata iz oblasti omladinske politike.** Status krovnog saveza u Srbiji ima **Krovna organizacija mlađih Srbije (KOMS).**

KROVNA ORGANIZACIJA MLAĐIH SRBIJE (KOMS)

KOMS je **savez 108 udruženja mlađih i udruženja za mlađe**, koji predstavlja **najviše nezavisno predstavničko tijelo mlađih Srbije.** KOMS je zapravo pregovaračka platforma za unapređenje položaja mlađih i djeluje kao spona između mlađih, svojih organizacija članica i različitih donosioca odluka i pružaoca programa i usluga za mlađe. Zagovaranje je osnovna uloga KOMS-a, ali osim toga KOMS svojim organizacijama članicama služi i kao servis tako što im pruža aktivnosti jačanja kapaciteta kako samih organizacija, tako i mlađih koji participiraju unutar organizacija.

Izvor: Internet stanice Krovne organizacije mlađih Srbije, <https://koms.rs/o-organizaciji/>

Nadležnosti KOMS-a, inter alia, obuhvataju:

- prepoznavanje potreba i zastupanje interesa mlađih;
- platformu za dijalog i saradnju i forum za razmjenu informacija, iskustava i stavova organizacija članica;
- promovisanje, podsticanje i podržavanje omladinskog organizovanja;

²⁸ Član 11 Zakona o mlađima

²⁹ Član 16 Zakona o mlađima

³⁰ Član 17 Zakona o mlađima

³¹ Član 14 Zakona o mlađima

- podsticanje saradnje javnih institucija sa mladima i učestvovanje u institucionalnim procesima donošenja odluka koje su od značaja za mlade, po principu co-management-a;
- analiziranje javnih politika (zakona, strategija, budžeta...) i davanje stručnog mišljenja amandmana na njih;
- sarađivanje sa srodnim inostranim organizacijama i zastupanje mlađih ljudi u Srbiji na polju međunarodne saradnje;
- javno zagovaranje i zastupanje interesa mlađih na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou;
- doprinos izgradnji organizacionih kapaciteta organizacija članica.³²

Glavni organi i njihove nadležnosti

Skupština KOMS-a, koju čine delegirani predstavnici svih organizacija članica KOMS-a, predstavlja najviši organ upravljanja, i sastaje se redovno jednom godišnje. Upravni odbor se stara o strateškom kreiranju politike i programa djelovanja te sprovođenju ciljeva utvrđenih Statutom. Odlučuje o strateškim pitanjima, kao što su politike, strateške i finansijske odluke između dva zasjedanja Skupštine. Nadzorni odbor vrši nadzor zakonitosti rada svih organa KOMS-a i načinom na koji organi sprovode aktivnosti, dok je Generalni sekretar zadužen za stručne i administrativno-tehničke poslove.³³

Skupština:

- usvaja dnevni red Skupštine;
- bira i razrješava predsjednika Skupštine i njegovog zamjenika;
- razmatra i usvaja Zapisnik sa zasjedanja Skupštine;
- razmatra i usvaja izvještaje o radu organa KOMS-a i finansijske izvještaje;
- razmatra i usvaja godišnji plan rada sa finansijskim planom KOMS-a;
- razmatra i usvaja Statut, izmjene i dopune Statuta i Pravilnika o radu KOMS-a dvotrećinskom većinom;
- bira i razrješava lice ovlašćeno za zastupanje;
- razmatra i usvaja politike i druge opšte akte KOMS-a;
- bira i razrješava članove Upravnog, Nadzornog odbora i radna tijela;
- odlučuje o pitanjima u vezi sa članstvom u KOMS;
- odlučuje o pitanjima u vezi sa članarinom;
- odlučuje o statusnim promjenama i prestanku rada KOMS-a;
- odlučuje o pristupanju u druge asocijacije i udruženja u zemlji i inostranstvu;
- razmatra i verifičuje odluku UO o imenovanju i razrješenju Generalnog sekretara;
- po potrebi, donošenjem Odluke, formira posebna radna tijela Skupštine (za savjetovanje, donošenje, predlaganje ili preispitivanje političkih odluka, ispitivanje nekog pitanja i predlaganje odluke) čiji se mandat i nadležnost definiše odlukom o formiranju;
- može formirati Savjete sa savjetodavnim ulogom prema svim organima i tijelima KOMS-a, u svojstvu radnog tijela;
- razmatra i usvaja Strateški plan rada KOMS-a sa akcionim planom;
- odlučuje o svim drugim pitanjima u skladu sa Statutom i Pravilnikom o radu.³⁴

³² Internet stranice KOMS-a, <https://koms.rs/o-organizaciji/> (19.12.2019)

³³ Statut Saveza udruženja Krovna organizacija mlađih Srbije, usvojen 9. februara 2019. godine <https://koms.rs/biblioteka/koms-dokumenta/> (19.12.2019)

³⁴ Član 18 Statuta, *ibid.*

Upravni odbor:

- ostvaruje programske zadatke i upravlja radom KOMS-a između dva zasjedanja Skupštine u skladu sa Statutom i drugim opštim aktima;
- izvršava odluke Skupštine između dva zasjedanja, uz podršku Generalnog sekretara;
- organizuje redovno obavljanje djelatnosti KOMS-a;
- inicira reviziju statusa članica KOMS-a u skladu sa odredbama Statuta i drugih akata;
- može inicirati, učestvovati u pripremi i podnošenju projekata u saradnji sa Generalnim sekretarom, a u skladu sa Statutom i drugim opštim aktima KOMS-a;
- odlučuje o alokaciji finansijskih sredstava za potrebe aktivnosti;
- podnosi Skupštini Izvještaj o radu i finansijskom poslovanju KOMS-a;
- priprema i Skupštini podnosi na usvajanje prijedlog godišnjeg plana rada i finansijskog plana KOMS-a;
- iz redova članica KOMS-a imenuje imenuje predstavnike KOMS-a u radne grupe, savjete i druga tijela udruženja, institucija ili pravnih lica koja djeluju u skladu sa interesom KOMS-a, a uzimajući u obzir Platformu vrijednosti, koja nijesu u sastavu KOMS-a;
- pokreće postupak izmjene i dopune Statuta;
- donosi Poslovnik o radu Upravnog odbora, a verificuje ga Nadzorni odbor;
- verificuje Poslovnik o radu Sekretarijata i drugih radnih tijela;
- osniva i razrješava radna tijela, koja imaju funkciju savjetodavnih, tehničkih i sručnih službi i imenuje članove i koordinatori tih tijela iz redova organizacije članica KOMS-a, osim ukoliko unutar KOMS-a ne postoji željeni stepen ekspertize;
- inicira saradnju sa drugim organizacijama u Republici Srbiji kao i sa međunarodnim organizacijama;
- inicira pristupanje KOMS-a drugim udruženjima i organizacijama u zemlji i inostranstvu;
- obezbjeđuje ostvarivanje prava uvida u dokumenta KOMS-a u skladu sa Statutom i postupa po zahtjevu organizacije članice KOMS-a ili Nadzornog odbora KOMS-a za uvid u dokumenta KOMS-a u roku od sedam dana od dana podnošenja zahtjeva;
- osigurava redovno informisanje organizacija članica o radu KOMS-a i osigurava javnost rada;
- pokreće postupak nadoknade štete;
- na prijedlog Generalnog sekretara donosi i usvaja sistematizaciju radnih mjesta i opise poslova radnih mjesta u Sekretarijatu;
- osigurava sprovođenje svih značajnih odluka i aktivnosti Upravnog odbora i drugih organa i tijela KOMS-a;
- raspolaze pokretnom i nepokretnom imovinom KOMS-a;
- daje prijedlog Skupštini KOMS-a za izbor i razrješavanje Generalnog sekretara;
- u slučaju privremenog nepostojanja pozicije Generalnog sekretara, Upravni odbor, na prijedlog Predsjednika imenuje vršioca dužnosti Generalnog sekretara;
- na prijedlog Komisije imenuje lica zaposlena u Sekretarijatu, koji su na nivou rada koordinatora ili menadžera;
- na prijedlog Generalnog sekretara i svoju inicijativu razrješava lica zaposlena u Sekretarijatu, koji su na nivou rada koordinatora ili manadžera;
- odlučuje o drugim pitanjima za koja Statutom i pravilnicima nijesu ovlašćeni drugi organi KOMS-a;
- odlučuje o kooptiranju novog člana Upravnog odbora u slučaju da je prethodni član podnio ostavku ili je iz nekih razloga spriječen da nastavi sa obavljanjem te funkcije. Kooptiranjem se može izabrati najviše do dva člana Upravnog odbora tokom tekućeg mandata. Za ovu odluku neophodna je dvotrećinska većina ukupnog broja članova Upravnog odbora;

- može pozvati treća lica da prisustvuju sastancima Upravnog odbora, bez prava glasanja;
- podnosi prijedlog Predsjedniku Skupštine za sazivanje vanredne sjednice skupštine na zahtjev najmanje jedne trećine punopravnih organizacija članica;
- obavlja i druge poslove koje mu Skupština povjeri.³⁵

Nadzorni odbor, *inter alia*:

- vrši nadzor usaglašenosti odluka organa i drugih radnih tijela i komisija KOMS-a;
- vrši nadzor nad raspolaganjem cjelokupnom imovinom KOMS-a;
- vrši nadzor nad finansijskim poslovanjem uvidom u finansijsku dokumentaciju;
- može pokrenuti postupak izmjene i dopune Statuta i Pravilnika;
- podnosi prijedlog Predsjedniku Skupštine za sazivanje vanredne sjednice skupštine na zahtjev najmanje jedne trećine punopravnih organizacija članica;
- nadzire zakonitost rada UO i Generalnog sekretara;
- podnosi izvještaj o radu Nadzornog odbora;
- osniva i razrješava radna tijela, koja imaju funkciju ispitivanja nekog pitanja i/ili odluke i imenuje članove i koordinatorje tih tijela iz redova organizacija članica KOMS-a;
- predsjednik NO može učestvovati na sastancima svih organa, bez prava glasanja;
- donosi Poslovnik o radu NO KOMS-a i verificuje Poslovnik o radu UO KOMS-a.

Generalni sekretar:

- realizuje zadatke, programe i projekte koje mu povjeri UO i Skupština;
- zastupa i predstavlja KOMS na osnovu ovlašćenja prenijetih od strane Predsjednika UO;
- odgovoran je za zakonitost rada KOMS-a;
- neposredno rukovodi Sekretarijatom;
- podnosi mjesecne izvještaje o radu i finansijske Upravnom odboru;
- pruža stručnu, administrativnu i tehničku podršku UO u obavljanju djelatnosti;
- predlaže sastanke UP po potrebi i predlaže tačke dnevnog reda za sastanke UO;
- daje prijedlog sistematizacije radnih mjesta u Sekretarijatu;
- angažuje, zapošljava i uređuje status radnog odnosa članova Sekretarijata, o čemu konačnu odluku donosi UO, uključujući i angažman volontera;
- prisustvuje sastancima UP bez prava glasanja;
- donosi normativna akta neophodna za rad Sekretarijata;
- donosi i izvršava odluke o korišćenju i raspolaganju programskim i projektnim sredstvima;
- operativno vodi materijalno-finansijske i administrativne poslove KOMS-a;
- neposredno odgovara UO;
- podnosi godišnji izvještaj o radu KOMS-a Skupštini;
- prati rad drugih organa i tijela i daje prijedloge za unapređenje rada;
- formira radna tijela, itd.³⁶

³⁵ Član 25 Statuta, *ibid*.

³⁶ Član 28 Statuta, *ibid*.

3. Sažet pregled pravnog okvira za sprovođenje omladinskih politika i krovnih organizacija u Austriji, Bugarskoj, Estoniji i Litvaniji

Prema Godišnjem izvještaju **Evropskog omladinskog foruma** (*eng. European Youth Forum – EYF*) za 2018. godinu³⁷, u Evropi (uključujući i kavkasku oblast koja geografski pripada Evropi) **postoje 42 krovne organizacije mladih** i to u sljedećim zemljama/regijama: Finska (*Allianssi*), UK (*BYC*), Bjelorusija (*RADA*), Luksemburg (*CGJL*), Španija (*CJE*), Francuska (*CNAJEP*), Portugal (*CNJ*), Katalonija (*CNJC*), Moldavija (*CNTM*), Česka (*CRDM*), Belgija – francuska zajednica (*CJ*), Švajcarska (*SAJV/CSAJ*), Rumunija (*CTR*), Kipar (*CYC*), Njemačka (*DNK*), Danska (*DUF*), Estonija (*ENL*), Grčka (*ESYN*), Italija (*FNG*), Holandija (*DNYC*), Malta (*KNZ*), Srbija (*KOMS*), Litvanija (*LIJOT*), Letonija (*LJP*), Norveška (*LNU*), Švedska (*LSU*), Island (*LUF*), Hrvatska (*MMH*), Slovenija (*MSS*), Sjeverna Makedonija (*NCYM*), Azerbejdžan (*NAYORA*), Gruzija (*NCYOG*), Jermenija (*NYCA*), Irska (*NYCI*), Rusija (*NYCR*), Bugarska (*NYF*), Austrija (*ÖJV*), Poljska (*PROM*), Slovačka (*RMS*), Belgija – flamanska zajednica (*VJR*), Belgija – njemačka zajednica (*RDJ*), Mađarska (*NIT*).

U nastavku rada se nalaze osnovne informacije o omladinskim politikama te nadležnostima krovnih organizacija u Austriji, Bugarskoj, Estoniji i Litvaniji.

3.1. Austrija

Dječji i omladinski rad u Austriji podliježe određenim zakonskim i institucionalnim okvirima na nivou savezne države, pokrajine i lokalne uprave. Shodno austrijskoj federalističkoj strukturi, odgovornosti za politiku mladih, kao i za djecu i omladinski rad, podijeljene su između devet pokrajina i savezne vlade. Omladinska politika je međuministarsko i međusektorsko pitanje, stoga, agende za mlađe mogu se naći u svim saveznim ministarstvima.

Pitanja mladih u Austriji uređena su **Federalnim zakonom o mladima**³⁸ (*njem. Bundes-Jugendvertretungsgesetz*) iz 2001. godine. Istim zakonom i iste godine osnovan je **Nacionalni savjet za mlade (BJV)**, kao predstavničko tijelo za svu djecu i mlađe u Austriji do 30 godina starosti. Savjet ima isti status kao i ostale legalne predstavničke grupe, poput unije zaposlenih, privrednika, starijih građana itd. Zajedno sa 57 organizacija članica djeluje kao zagovornik pitanja koja se tiču mladih. Aktivnosti kojima se Savjet bavi obuhvataju: zastupanje političkih interesa u ime mladih i obraćanje Parlamentu Austrije, vladu i javnosti; davanje mišljenja o nacrtima zakona i propisa koji imaju uticaj na mlađe, uticaj na političke pozicije na različitim poljima agende omladinske politike i sprovođenje omladinske političke kampanje, učestvovanje u projektima i raznim drugim događajima. *Nacionalni savjet za mlade je član Evropskog omladinskog foruma, gdje doprinosi procesima donošenja odluka na evropskom nivou, umreženim sa drugim omladinskim predstavničkim tijelima i međunarodnim omladinskim nevladinim organizacijama.*³⁹

³⁷ Annual Report 2018, European Youth Forum, <http://tools.youthforum.org/annual-report-2018/> (27.12.2019)

³⁸ Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Bundes-Jugendvertretungsgesetz <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20001059> (23.12.2019)

³⁹ Internet stranice BJV, <https://www.bjv.at/> (29.12.2019)

Omladinske organizacije u Austriji odražavaju čitav spektar subjekata iz javnog sektora i civilnog društva. Variraju od privatnih udruženja i nevladinih organizacija do lokalnih, nacionalnih i međunarodnih institucija. Mogu se razlikovati i prema oblastima aktivnosti. U principu, u Austriji postoje tri oblasti rada sa djecom i omladinom: rad djece i omladine u omladinskim organizacijama, omladinskim informativnim centrima, i profesionalni otvoreni dječji i omladinski rad.

Većina omladinskih organizacija u Austriji postoji već nekoliko decenija i pokrivaju izuzetno širok spektar. Njihovi ciljevi i osnovna ideologija variraju i mogu biti, na primjer, denominacione, kulturne, ekološke ili stranačke političke prirode. Većina organizacija za djecu i omladinu nudi ne samo usluge prilagođene djeci, adolescentima i mladima, već su i društveno-politički akteri i lobiraju za mnoštvo pitanja djece i mladih, na primjer, putem kampanje i raznih drugih događaja.

Opšti omladinski informativni centri postoje u Austriji skoro 30 godina. Oni nude mladim ljudima prvu liniju kontakta po bilo kom pitanju u obliku *one-stop shop-a* gdje se na sva pitanja odgovori odmah ili se prosleđuju stručnjaku za određena pitanja. Austrijski informativni centri za mlade imaju ukupno 28 kancelarija u svim pokrajinama i na taj način mladima nude uslugu širom zemlje. **Nacionalna mreža austrijskih informativnih centara za mlade**, koju finansira Savezna kancelarija Austrije, postoji od 2004. godine, i **nacionalno je udruženje omladinskih informativnih centara u Austriji**. Njeni glavni zadaci, *inter alia*, obuhvataju: koordinaciju nacionalnih projekata; pripremu nacionalnih informativnih proizvoda; predstavljanje na nacionalnom i međunarodnom nivou; nacionalno i međunarodno umrežavanje; dalje obrazovanje i osiguranje kvaliteta itd. U saradnji sa Saveznom kancelarijom, Mreža vodi portal za mlade, gdje je omogućen pristup informacijama o svim temama vezanim za mlade.⁴⁰

3.2. Bugarska

U Bugarskoj, zakonodavni i strateški okvir koji se tiče mladih čine Zakon o mladima i Nacionalna strategija za mlade.

Zakon o mladima⁴¹, koji je na snazi od aprila 2012. godine, definiše osnovna načela, upravljanje i finansiranje aktivnosti sprovedenih u skladu sa državnom politikom za mlade, načine i metode kreiranja i sprovođenja nacionalnih i lokalnih politika za mlade. Oblasti koje pokriva obuhvataju: omladinske organizacije, volontiranje mladih, politike za mlade te nacionalni informacioni sistem za mlade. Zakon definiše da je državna politika za mlade svrsishodna i dosljedna aktivnost države, opština, omladinskih organizacija i društva koja ima za cilj stvaranje povoljnih uslova za potpuni lični razvoj mladih i njihovo učešće u ekonomskom životu, kao i njihovo uključivanje u upravljanje na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou kroz aktivnosti koje podstiču razvoj mladih u zemlji.

Državnu politiku za mlade sprovodi **Savjet ministara preko ministra omladine i sporta**, u skladu sa **Nacionalnom strategijom za mlade**. Nacionalna strategija za mlade utvrđuje dugoročne ciljeve i prioritete vladine politike za mlade u Bugarskoj na period od 10 godina. **Nacionalnu strategiju za mlade usvaja Parlament Bugarske**. Savjet

⁴⁰ ECPRD upitnik br. 3978, Youth organisations and youth work, 5. februar 2019.

⁴¹ Закон за младежта

http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Zakoni/2019/ZAKON_za_mladejta.pdf (20.12.2019)

ministara je taj koji Narodnoj skupštini podnosi Strategiju a na prijedlog ministra omladine i sporta. Nacionalna strategija za mlade sadrži: analizu izazova sa kojima se suočava politika za mlade; glavne i specifične ciljeve i prioritete politike; aktivnosti na postizanju ciljeva strategije i praćenje, evaluaciju i ažuriranje strategije.⁴²

Trenutno je važeća Nacionalna strategija za mlade za period 2010 – 2020⁴³, u kojoj se navodi devet strateških ciljeva, uključujući:

- Ekonomski aktivnost i razvoj karijere;
- Poboljšanje pristupa informacijama i kvalitetnim uslugama;
- Promovisanje zdravog načina života;
- Socijalna isključenost;
- Volontiranje;
- Učešće;
- Ruralni razvoj;
- Interkulturalni dijalog;
- Sprečavanje kriminala.⁴⁴

U sprovođenju Nacionalne strategije za mlade, Savjet ministara donosi godišnji plan za sprovođenje Nacionalne strategije za mlade, na prijedlog ministra omladine i sporta, koji koordinira i sprovodi godišnji plan. Istovremeno, **Parlament godišnje, na prijedlog Savjeta ministara, usvaja godišnji izvještaj o mladima.** Godišnji izvještaj utvrđuje promjene u socijalno-ekonomskoj situaciji mladih od početka sprovođenja Nacionalne strategije za mlade i uzima u obzir primjenu prioriteta i ciljeva Strategije u odgovarajućoj godini. Guverneri regije osiguravaju sprovođenje državne politike za mlade na teritoriji odgovarajuće regije. **Odgovornost svakog guvernera regije je da godišnje sačini i regionalni plan za mlade.** Regionalni plan za mlade definiše ciljeve i prioritete regionalne politike za mlade, u skladu sa Nacionalnom strategijom za mlade, strategijom regionalnog razvoja i potrebama mladih u regionu. Predsjednici opština su odgovorni za sprovođenje opštinske omladinske politike u skladu sa državnom politikom za mlade. analiziraju stanje u opštini i potrebe mladih i pripremaju nacrt godišnjeg opštinskog plana za mlade.

Zakon o mladima uređuje formiranje **Nacionalnog savjeta za mlade.** U skladu sa Zakonom članovi Savjeta su: zamjenik ministra omladine i sporta, zamjenik ministra privrede, zamjenik ministra turizma, zamjenik ministra rada i socijalne politike, zamjenik ministra zdravlja, zamjenik ministra kulture, zamjenik ministra unutrašnjih poslova, zamjenik ministra pravde, zamjenik ministra za regionalni razvoj, zamjenik ministra finansija, zamjenik ministra obrazovanja i nauke, potpredsjednik državne Agencije za zaštitu djece, predsjednik Nacionalnog udruženja opština Bugarske, predstavnik Nacionalnog predstavništva savjeta studenata, po jedan predstavnik svake nacionalno reprezentativne organizacije mladih. Nadležnosti savjeta obuhvataju:

- Donošenje mišljenja na nacrte zakonodavnih akata i strateških dokumenata koji se odnose na omladinsku politiku;

⁴² Član 4 Zakona o mladima

⁴³ Национална стратегия за младежта

<http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Strategii/strategy youth 2010-2020.pdf>

(20.19.2019)

⁴⁴ Ibid.

- predlaganje mјere za postizanje ciljeva državene politike prema mladima;
- raspravljanje o drugim pitanjima u vezi sa sprovođenjem omladinske politike.⁴⁵

Takođe, Zakon o mladima uređuje postojanje **nacionalno reprezentativnih organizacija za mlađe**, za čije registrovanje je potrebno članstvo najmanje 900 pojedinaca i da aktivnosti koje sprovode se realizuju na teritoriji najmanje 30 procenata opština u državi.

Nacionalni forum mladih (NYF), kao Nacionalni savjet mladih Bugarske, **predstavlja krovnu omladinsku platformu** u Bugarskoj, koja okuplja 50 omladinskih organizacija širom zemlje. Forum je punopravni član Evropskog foruma za mlađe i aktivni partner nacionalnih i evropskih institucija u izgradnji i zalaganju za politike mladih. Misija Foruma je da zastupa interese mladih u Bugarskoj i njihove potrebe, ističući važnost i značaj omladinskih organizacija, njihov razvoj i učešće u društvenim i društveno-političkim procesima te obezbjeđivanje efikasnog dijaloga kroz saradnju sa relevantnim i zainteresovanim stranama odnosno institucijama koje donose odluke o mladima.⁴⁶

3.3. Estonija

Pravni osnov za organizovanje omladinskog rada u Estoniji predstavlja **Zakon o radu s mladima**⁴⁷. Pravni status i mandat utvrđeni su samo za veće saveze za mlađe koji mogu zatražiti godišnju pomoć iz državnog budžeta. Veći omladinski savez sa najmanje 500 članova naziva se omladinskim udruženjem i formira se kao neprofitno udruženje sa najmanje dvije trećine članova koji su mlađi ljudi i čiji je cilj organizacija i obavljanje omladinskog rada.⁴⁸

Estonski nacionalni savjet za mlađe (ENL) je **krovna organizacija** osnovana 2002. godine koja objedinjuje 43 omladinske organizacije, 15 okružnih omladinskih savjeta i 70 lokalnih omladinskih savjeta širom Estonije. Savjet promoviše saradnju omladinskih udruženja i aktivno učešće mladih u društvu.⁴⁹

Manji savezi mladih mogu se formirati kao neprofitna udruženja, partnerska ili neformalna grupa mladih⁵⁰. Ostale omladinske strukture obuhvataju: omladinske centre, škole hobija, savjetovališta za omladinsko učešće, omladinska predstavnička tijela, omladinske kampove, brigade omladinskog rada itd.

Na nacionalnom nivou, omladinsku politiku planira Ministarstvo obrazovanja i istraživanja, nadležno za organizovanje i upravljanje radom **Estonskog omladinskog radnog centra** kojim upravlja Ministarstvo. Estonski omladinski radni centar razvija i organizuje omladinski rad u okviru nacionalne omladinske politike. U saradnji sa odjeljenjem za pitanja mladih u Ministarstvu, Centar je zadužen i za sprovođenje Estonskog plana za razvoj terena za mlađe.

⁴⁵ Član 10 Zakona o mladima

⁴⁶ Internet stranice NYF-a, <https://nmf.bg/about-us/> (29.12.2019)

⁴⁷ Youth Work Act, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/520122013004/consolide> (25.12.2019)

⁴⁸ Čl. 3 i 15 Zakona o radu s mladima

⁴⁹ Internet stranice ENL-a, <https://enl.ee/> (29.12.2019)

⁵⁰ Neformalne grupe mladih su na primjer omladinski klubovi, projektni timovi ili druge omladinske grupe sa sličnim interesima i koji se sastaju da bi postigli zajedničke ciljeve i koji deluju na neformalnoj osnovi.

Na lokalnom nivou, lokalna uprava je jedan od organizatora rada sa mladima. **Omladinski centri** nude dvije vrste aktivnosti. Ovo su uobičajene aktivnosti koje se organizuju u svakom centru: otvorena soba za mlade, savjetovanje o projektima i podrška inicijativama mladih, pružanje informacija mladima, primarno savjetovanje mladih i, ukoliko je potrebno, prosljeđivanje specijalisti, tematske preventivne aktivnosti, koje omogućavaju volontiranje, koordinaciju ili podršku grupama za učešće mladih. Ostale vrste aktivnosti se obično nude ukoliko su na raspolaganju dodatna sredstva. Ova vrsta usluge obuhvata podršku pri zapošljavanju (organizovanje radnih grupa za mlade), umrežavanje projekata, hobi aktivnosti, organizovanje kampova za mlade, tematsku obuku za mlade, međunarodni omladinski rad, grupe za podršku zasnovane na interesu i individualni rad.⁵¹

3.4. Litvanija

Zakonom o okviru omladinske politike⁵² utvrđuju se principi sprovođenja omladinske politike, oblasti sprovođenja omladinske politike, organizacija i upravljanje sprovođenjem omladinske politike. Takođe, Zakon utvrđuje uslove za uspostavljanje omladinskih organizacija i imenuje odgovorne institucije na državnom i lokalnom nivou. Zakonom je utvrđena uloga i nadležnosti opštinskih koordinatora za pitanja mladih, savjeta za pitanja mladih i savjeta omladinskih organizacija. U skladu sa Zakonom, omladinska politika predstavlja svrshodne aktivnosti mladih ljudi koje imaju za cilj da riješe probleme mladih i da stvore povoljne uslove za formiranje mlade osobe i njenu integraciju u javni život, kao i aktivnosti koje imaju za cilj postizanje razumijevanja i tolerancije društva i njegovih pojedinačnih grupa prema mladima. U skladu sa Zakonom, mlade osobe su lica starosti između 14 i 29 godina⁵³.

Trenutni **Nacionalni program za razvoj omladinske politike**⁵⁴ pokriva period od 2011. do 2019. godine. Nacionalni program je integrisan u ukupnu nacionalnu razvojnu politiku. Nacionalnim programom za razvoj omladinske politike za period 2011-2019. godine utvrđeni su glavni strateški ciljevi nacionalne omladinske politike. Ovaj program je dao prednost poboljšanju socijalne uključenosti mladih, promovisanju međusektorske saradnje kao osnovnog principa omladinske politike, razmjeni dobre prakse o socijalnoj uključenosti mladih i unapređenju saradnje na polju omladinske politike između mladih iz Evropske unije i Istočne Evrope i zemalja Kavkaza. Ciljevi programa su: obezbjeđivanje bolje mogućnosti za zapošljavanje mladih; stvaranje povoljnih uslova za učešće mladih na tržištu rada; promovisanje ekonomskog i socijalnog preduzetništva; razvoj neformalnog sistema obrazovanja; podsticanje kreativnosti mladih i aktivnog učešća mladih u društvu. Ministarstvo rada i socijalne sigurnosti je odgovorno za koordinaciju sprovođenja Nacionalnog programa razvoja omladinske politike.

Sa ciljem da se osigura uključivanje i predstavljanje nevladinih omladinskih organizacija u formulisanju i sprovođenju omladinske politike, **Savjet za pitanja mladih**, kao

⁵¹ ECPRD upitnik br. 3978, Youth organisations and youth work, 5. februar 2019.

⁵² Law on youth policy framework

https://www.youthpolicy.org/national/Lithuania_2003_Youth_Policy_Law.pdf (23.12.2019)

⁵³ Član 2 Zakona o okviru omladinske politike

⁵⁴ Dėl Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.387971> (23.12.2019.)

savjetodavno tijelo, formiran je od predstavnika državnih institucija, agencija i Litvanskog savjeta omladinskih organizacija u skladu sa principom ravnopravnog partnerstva. Sastav Savjeta za pitanja mladih i njegove propise odobrava Vlada na prijedlog ministra rada i socijalne sigurnosti. Savjet za omladinska pitanja razmatra glavna pitanja omladinske politike i podnosi prijedloge Vladi, ministarstvima i drugim državnim i opštinskim institucijama u vezi sa omladinskom politikom, njenim sprovođenjem, prioritetima finansiranja, saradnjom, kao i nacrtima zakonodavstva za sprovođenje politike za mlade.⁵⁵

Opštinski savjet za pitanja mladih može biti osnovan po principu pariteta od strane predstavnika opštinskih institucija i omladinskih organizacija koje djeluju na teritoriji opštine. Savjet je savjetodavno tijelo koje ima za cilj da obezbijedi učešće mladih u rješavanju njihovih pitanja na lokalnom nivou.⁵⁶

Zakon o okviru omladinske politike definiše litvanske i regionalne savjete mladih. U skladu sa Zakonom, litvanski i regionalni savjeti mladih koordiniraju objedinjavanje omladinskih organizacija u oblastima saradnje, razmjene informacija i jačanja potencijala organizacija. Cilj djelovanja savjeta je: da podstiče pozitivne inicijative mladih, da promoviše saradnju i međusobno razumijevanje, da podstiče omladinske aktivnosti koje su korisne za društvo i državu, da inicira i podstiče aktivno učešće mladih u javnom i civilnom životu, da zastupa interes mladih na državnom i opštinskom nivou, kao i da promoviše razvoj omladinskih organizacija u regionu.⁵⁷

Litvanski omladinski savjet je najveća nevladina i neprofitna **krovna organizacija** u Litvaniji koja ujedinjuje nacionalne omladinske organizacije i regionalne saveze omladinskih organizacija. Trenutno su 66 najvećih nacionalnih i regionalnih omladinskih organizacija i hiljade mladih članovi Savjeta. Kao platforma za dijalog, predstavljanje interesa i inicijativa omladinskih organizacija, Savjet teži promjenama koje se tiču mladih. Savjet litvanskih omladinskih organizacija ima Skupštinu. Sve organizacije mogu učestvovati na sjednicama Skupštine savjeta litvanskih omladinskih organizacija, međutim, pravo odlučivanja pripada samo organizacijama članicama Savjeta. Svakodnevnim aktivnostima upravljaju predsjednik i članovi Odbora savjeta koji se biraju na Skupštini. Odbor na prijedlog predsjednika formira administraciju Savjeta.⁵⁸

U Litvaniji postoje razni oblici uspostavljanja otvorenih omladinskih centara i otvorenih omladinskih prostora. Omladinske centri za mlade i otvorene prostore mogu da uspostave država, opštine, nevladine organizacije, crkve i druga pravna i fizička lica, dok se finansiraju iz različitih izvora.⁵⁹

⁵⁵ Član 7 Zakona o okviru omladinske politike

⁵⁶ Član 8 Zakona o okviru omladinske politike

⁵⁷ Član 10 Zakona o okviru omladinske politike

⁵⁸ Lietuvos jaunimo organizacijų taryba <http://www.lijot.lt/lt/apie-mus> (24.12.2019.)

⁵⁹ ECPRD upitnik br. 3978, Youth organisations and youth work, 5. februar 2019.

Izvori informacija

Ilišin, V. i Radin, F, *Mladi: problem ili resurs*, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 2007.

Rečnik omladinske politike, Novi Sad, 2015,

<http://www.napor.net/sajt/images/Dokumenta/recnik-omladinske-politike-2015.pdf>

Zakon o mladima, „Službeni list Crne Gore“, br. 042/16 i 013/18

Zakon o mladima, „Službeni list Crne Gore“, br. 025/19

Obrazloženje Predloga zakona o mladima

<http://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/630/1922-11569-26-1-19-1.pdf>

Internet stranice Evropskog omladinskog foruma, <https://www.youthforum.org/>

Stojanović, M. *Osnivanje krovne organizacije mladih Srbije 2010*, Građanske inicijative, Beograd
<https://www.gradjanske.org/wp-content/uploads/2014/11/048-Osnivanje-KOMS-2010.pdf>

Nacionalni program za mlade

<http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/nacionalniprogramzamlade.doc>

Zakon o savjetima mladih <https://www.zakon.hr/z/716/Zakon-o-savjetima-mladih>

Odluka o osnivanju savjeta za mlade <http://www.propisi.hr/print.php?id=7762>

Zakon o udrugama <https://www.zakon.hr/z/64/Zakon-o-udrugama>

Mreža mladih Hrvatske, <https://www.mmh.hr/hr>

Statut Mreže mladih Hrvatske, <https://www.mmh.hr/hr>

Zakon o javnem interesu v mladinskom sektorju, (Uradni list RS, št. 42/10 in 21/18 – ZNOrg),
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5834>

Zakon o mladinskih svetih (Uradni list RS, št. 70/00 in 42/10),
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2614>

Statut Mladinskega sveta Slovenije, http://mss.si/wp/wp-content/uploads/2019/09/MSS-075-18_statut_MSS.pdf

Zakon o mladima („Sl. glasnik RS“, br. 50/2011)
https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_mladima.html

Nacionalna strategija za mlade za period od 2015. do 2025. godine <https://www.mos.gov.rs/wp-content/uploads/download-manager-files/Nacionalna%20strategija%20za%20mlade%20-%20SR.pdf>

Internet stranice KOMS-a, <https://koms.rs/o-organizaciji/>

Statut Saveza udruženja Krovna organizacija mladih Srbije, usvojen 9. februara 2019. godine
<https://koms.rs/biblioteka/koms-dokumenta/>

Annual Report 2018, European Youth Forum, <http://tools.youthforum.org/annual-report-2018/>

Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Bundes-Jugendvertretungsgesetz
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20001059>

Internet stranice BJV, <https://www.bjv.at/>

ECPRD upitnik br. 3978, Youth organisations and youth work, 5. februar 2019.

Закон за младежта

http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Zakoni/2019/ZAKON_za_mladejta.pdf

Национална стратегия за младежта

http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Strategii/strategy_youth_2010-2020.pdf

Internet stranice NYF-a, <https://nmf.bg/about-us/>

Youth Work Act, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/520122013004/consolide>

Internet stranice ENL-a, <https://enl.ee/>

Law on youth policy framework

https://www.youthpolicy.org/national/Lithuania_2003_Youth_Policy_Law.pdf

Dėl Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.387971>

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba <http://www.lijot.lt/lt/apie-mus>